

Konu 4: XVII. Yüzyıl Osmanlı- Avusturya Mücadelesi :

1595'de vefat eden Sultan III.Murad döneminde Avusturya mücadelesi başlamıştı.1593'de başlayan savaşta Osmanlı Devleti büyük kayıp yaşamıştı. Erdel Prenslığı, Eflak ve Boğdan Voyvodalıkları Avusturya lehine kutsal ittifak oluşturmuşlardı. III. Mehmed 1595 yılında tahta geçince Ferhad Paşa'yı Eflak üzerine sefere gönderdiyse de Ferhat Paşa başarılı olamadı ve görevden alındı .Yerine Veziriazam Sinan Paşa getirildi. Avusturya cephesinde durum pek iç açıcı değildi, 2 Eylül 1595'de Lala Mehmed Paşa kuvvetlerinin yenilmesiyle Estergon Kalesi Avusturyalılara eline geçti. Sultan III. Mehmed ordusunun başında neden sefere gitmiyor meselesi oldu, 20 Haziran 1596'da Sultan ordu ile hareket etti, seferin Eğri üzerine olması kararı verildi. 12 Ekim 1596'da kale ele geçirildi, Hadım Cafer Paşa'nın bilgi toplamak için Haçova'ya ilerlemesi kuvvetlerin yenilmesiyle neticelendi. Sultan ve Ordusu Eğri'den Haçova'ya geldi, Avusturya Ordusuna; Alman, Papalık, Macar, Çek, Leh ve Fransız askerlerden oluşuyordu, Arşidük Maximilian ve Erdel Voyvodası Bathory kuvvetlere komuta ediyordu. 25-26 Ekim 1596'da savaş şiddetlendi, savaşı kazandığını düşünen Avusturya kuvvetlerinin yağma hareketleri ordunun tekrar toparlanmasına fırsat verdi ve Osmanlılar zafer kazandılar. Sultan III. Mehmed İstanbul'a döndü.

Osmanlı-Avusturya savaşı 1606 Zitvatorok Antlaşması'na kadar devam etti, Osmanlı Ordusu zaman zaman zaman başarı kazandıysa da büyük kayıplar da yaşadı. Yanıkkale'nin düşmesi ile birlikte cepheden sürekli kötü haberler gelmeye başladı. Budin Avusturyalılar tarafından kuşatıldı, bazı önemli kaleler düştü. Bu arada Anadolu'da Celali isyanları başlamıştı. 1600 baharında Tiryaki Hasan Paşa'nın 44 gün kuşattığı Kanije Kalesi teslim oldu. Bavaş devam ederken Fransız ve İngilizler iki taraf arasında barış görüşmeleri için hareket ettilerse de netice vermedi. Savaşın gidişatında Avusturya Arşidükü Ferdinand'ın Kanije'yi kuşatması ve Tiryaki Hasan Paşa'nın ünlü savunması yaşandı. 1604'te sadarete Lala Mehmed Paşa getirildikten sonra Peşte, Hatvan, Budin'in kuzeyindeki birkaç kale alındı, Sultan I. Ahmed Estergon'un fethini isteyince 1605 Ekim'inde Estergon Kalesi ele geçirildi.

Osmanlı ve Avusturya Devletleri arasındaki asıl mesele Erdel, Eflak, Boğdan, Transilvanya da denilen bölge üzerinde idi. Protestan Macarlar ile Katolik Avusturyalılar arasında mezhep sirtüşmeleri vardı. Erdel asilzadesi Bockay savaşın başında Osmanlılar aleyhine hareket ederken, mezhep baskıları nedeniyle Osmanlı'dan yardım istemiş, kendisine krallık verilirse Osmanlı hakimiyetini kabul edeceğini bildirmişti. 1605 Estergon ve Uyvar kalelerinin alınmasındaki faaliyetleri sonucunda krallığı kabul edildi. Bir diğer voyvodalık Eflak idi. Voyvodanın oğlu Petruşku'nun bağımsız davranmak istemesi ve Romen devleti kurmak istemesi Avusturya'yı rahatsız etti. Fakat Mihail'in savaşta ölmesi ile Eflak meselesi de kapandı.

Avusturya tüm bunlardan olumsuz etkilenmişti. Protestan-Katolik mücadelesi artıyor, Katolik Roma-Germen İmparatorluğu'na karşı birleşmeler oluyordu. Osmanlı Devlet için de doğu cephesinde yaşananlar, Celali hareketleri devleti zorluyordu. Nihayet 1606 Kasım Ayında Zitvatorok Antlaşması imzalandı. 17 maddelik metnin siyasi bakımdan Avusturya Arşidükünün Osmanlı Veziriazamına değil, Padişahına eşit sayılması en önemli maddesi idi. Yanıkkale, Raab, Estergon, İstolni Belgrad, Peşte, Eğri, Uyvar Osmanlılarda kaldı, Bir defaya mahsus olmak üzere 200.000 kuruş vergi ödeyecekti Avusturya.

Doğuda Safavilerle yaşandığı gibi Avusturya cephesindeki savaşların da uzun sürmesinin olumsuz bazı etkileri olmuş, paranın değeri düşmüş ulufe alan yeniçeriler tepki göstermişlerdi. III. Murad zamanından III. Mehmed dönemine kadar uzanan isyanlar olmuştur. Bu dönemde Avrupalılar savaş teknolojilerini değiştirmiş, ateşli silahları yaygın kullanmaya başlamışlar ve artık profesyonel askerliğe geçmişlerdir.